

Jonas Gahr Støre
Statsminister
E-post: postmottak@smk.dep.no

CC:
Espen Barth Eide, utenriksminister
E-post: umin@mfa.no

Oslo 26. mai 2025

Ukraina: Forslag om norsk politisk og diplomatisk støtte til People First-kampanjen

Kjære statsminister Jonas Gahr Støre,

Vi håper det står bra til.

Men dette er krevende tider for alle som er engasjert i internasjonal politikk, ikke minst de som har ansvaret for politikken til en liten demokratisk nasjon som opplever krig i sitt nabolag og jobber for å finne en løsning basert på folkeretten. Vi roser Norge for å ha økt støtten til Ukraina.

Et viktig aspekt ved Den norske Helsingforskomité's omfattende arbeid i Ukraina er å støtte ukrainske sivile som lider under krigen og dens konsekvenser. Sivile i russisk fangenskap utgjør en spesielt sårbar gruppe, og vi setter pris på at Norge samarbeider med Ukraina og Canada i den såkalte arbeidsgruppe 4 for å støtte identifisering og løslatelse av ulovlig deporterte barn, sivile fanger og krigsfanger i Russland og russisk-okkuperte territorier. I tråd med mandatet til denne arbeidsgruppen ønsker vi å komme med noen innspill i tråd med vårt medlemskap i **People First-kampanjen** (<https://people1st.online/>), et felles initiativ fra ukrainske, russiske og internasjonale menneskerettsorganisasjoner for å påvirke fredsforhandlingene.

People First-kampanjen

Målet med People First-kampanjen er å fremme at enhver fredsavtale må prioritere løslatelsen av ukrainske sivile i russisk fangenskap, samt politiske fanger i Russland.

Blant de sentrale kravene er at:

- Alle ukrainske sivile, som er tatt til fange og ulovlig arrestert av russiske styrker, inkludert de som er dømt av russiske domstoler, skal løslates i henhold til folkeretten og få lov til å returnere hjem.
- Alle ulovlig overførte eller deporterte barn må returneres.
- De som har sitt hjem i russisk-kontrollerte områder, må få lov til å reise til ukrainsk-regjeringskontrollerte områder av landet, hvis de ønsker det.

En særskilt uavhengig internasjonal mekanisme bør opprettes for å legge til rette for disse prosessene, overvåke at de overholder internasjonal humanitærrett og sikre regelmessig og transparent rapportering om fremdrift, inkludert oppdateringer om løslatelse av fanger og overholdelse av humanitære standarder.

Russland må umiddelbart gi full tilgang til alle fangene og alle ulovlig overførte eller deporterte barn for FN-organer og Den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC).

Hvordan den norske regjeringen kan hjelpe

Kjernen i disse kravene er allerede en del av det ukrainske offisielle rammeverket for fredsforhandlinger med Russland. Men med tanke på USAs viktige rolle i å tilrettelegge og styre disse forhandlingene, ønsker vi med dette brevet å be deg og den norske regjeringen om å påvirke amerikanske tjenestemenn til å inkludere løslatelse av ukrainske sivile i russisk fangenskap som en prioritet i fredsforhandlingene.

Vi tror at løslatelse av ukrainere som ikke har blitt anklaget eller dømt for noen forbrytelse av russiske myndigheter, er et krav som ingen ville være imot, uavhengig av deres syn på konflikten mellom Russland og Ukraina. Selv stater som nøler med å fordømme Russlands aggresjon, bør ikke være imot løslatelse av sivile som er beskyttet av utvetydige bestemmelser i internasjonal humanitærrett. Hvis USA bringer dette til forhandlingsbordet, kan de få støtte fra alle verdenshjørner. Lederne i Brasil, India, Tyrkia og Kina vil kunne støtte dette, og deres syn er viktig for Putin.

Selv om løslatelse bør prioriteres for alle ukrainske gisler i russisk fangenskap, er visse grupper mer utsatte enn andre, som syke og eldre personer, og personer som holdes under særlig dårlige forhold. Organisasjonene som er involvert i People First-kampanjen vil utvikle lister over personer som tilhører slike grupper, og vi vil sørge for at disse deles med Utenriksdepartementet.

Situasjonen med ukrainere som er funnet skyldige i Russland for krigsrelaterte aktiviteter er vanskeligere. Dette er personer som er dømt for spesifikke handlinger mot russiske militære avdelinger og soldater, ulike sikkerhetsorganisasjoner eller russiske eller pro-russiske tjenestemenn. Putin-regimet vil ha liten, om noen, interesse for å la dem gå, og russiske nasjonalistgrupper vil kritisere at de blir løslatt. Derfor kan det være nødvendig med ekstra tiltak for å få dem satt fri og

returnert til Ukraina. Et forslag er å tilby løslatelse av kollaboratører dømt for alvorlige lovbrudd i Ukraina som ønsker å dra til Russland.

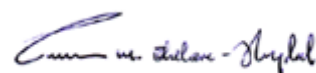
Vi takker for din oppmerksomhet for innholdet i dette brevet, der vi ber deg om å bidra til å påvirke det amerikanske forhandlingsteamet og i siste instans USAs president Trump til å inkludere forslagene fra People First-kampanjen.

Vi mener Norge er i en sterk posisjon til å øke oppmerksomheten fra det amerikanske teamet til situasjonen til ukrainske sivile i russisk fangenskap og finne måter å sikre løslatelsen deres på.

Med vennlig hilsen,

Berit Lindeman
Generalsekretær

Gunnar M. Ekeløve-Slydal
Assisterende generalsekretær